

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2010/17698 ART-NK-EL
Arkivkode:
008

Dato:
16.03.2011

Høring om NOU 2010:10 - Tilpassing til eit klima i endring

Vi viser til brev med forespørsel om kommentarer innen 17.3.2011.

Utredningen dokumenterer på en god måte samfunnssektorenes sårbarhet for klimaendringer og behovet for at samfunnet tilpasser seg klimaendringene som kommer. Den viser også at tiltak må settes inn nå for å redusere konsekvensene av klimaendringer, samtidig som arbeidet med klimatilpasning må foregå parallelt med fortsatt arbeid med reduksjon av klimagassutslipp.

Utredningen viser at helhetlig forvaltning av samlet belastninger nødvendig for å tilpasse seg klimaendringer og at naturmiljø er særlig sårbart fordi klimaendringer kommer på toppen av annen påvirkning og at det er vanskelig å gjøre avbøtende tiltak. Utredningen viser også at klimaendringene kan øke presset og aktiviteten i områder som i dag er lite utsatt for inngrep. I anbefalingene heter det at samfunnet må forvalte areal og naturressurser slik at den totale belastningen blir så liten som mulig.

Tiltak for å tilpasse samfunnet til klimaendringer kan som utvalget også sier, ha negative følger for andre verdier, f.eks. naturmangfold og friluftsliv. DN er derfor enig i det overordnede prinsippet om at en alltid vurderer hvilke konsekvenser ulike tilpasningstiltak kan få for utslipp av klimagasser, forurensning og naturmiljø. Utvalget tilrår at klimatilpasningen må bygge på hovedprinsippene helhetlig tilnærming, økosystembasert tilnærming og integrering av klimaendringer i samfunnsplanleggingen, noe DN slutter seg til.

En viktig konklusjon er at klimaendringer må integreres i ordinære planleggings- og avgjørelsessystemer. Et hovedgrep i utvalgets utredning er å styrke arbeidet med klimatilpasninger i plansystemet. Aktuelle tiltak er bl.a. en ny forskrift med krav om klimatilpassing i plan- og bygningslovsaker/arealplanlegging. Viktig er også forslaget om øremerkede midler for å styrke plankapasitet og kompetanse i kommunene. Det fokuseres på behovet for større verneområder for å sikre naturmangfold som presses av arealendringer og klimaendringer. Det fokuseres også på behovet for å ansvarliggjøre myndigheter og unngå fragmentering av ansvar som ofte medfører svekket forvaltning. Dette er viktige tiltak som DN støtter fullt ut.

I teksten om klima og helse i *Kap 8 Menneskets helse og trygghet* fokuseres det hovedsakelig på helseeffekter i forbindelse med spredning av sykdommer og varme/hetebølger. Fra DN's ståsted savner vi omtale av mulige tilpasningsbehov innen friluftsliv som er viktig i forhold til norsk

folkehelse. Friluftsliv er en viktig helsefremmende aktivitet, og de forventede klimaendringene vil påvirke muligheter for å utøve friluftslivsaktiviteter på ulike måter. Forvaltningen må vurdere tilpasningstiltak for å møte disse endringene. Behov for tilrettelegging for helårsbruk og flerbruk av friluftsområder i nærmiljøet forsterkes med klimaendringene. Snøfattige vintre vil føre til større innslag av barmarksaktiviteter, og sykling vil i større grad bli en helårsaktivitet. Stimulering til nærmiljøfriluftsliv reduserer også transportbehov og dermed klimagassutslipp. Friluftsliv i nærmiljøet kan dermed være både et utslippsreducerende tiltak (som ikke omfattes av utredningen, jf mål) og en tilpasning til forventede klimaendringer. I tillegg er friluftsliv en aktivitet som bidrar til god folkehelse (se f.eks [Breivik et al 2011](#)), og utvalget vurderer det slik at en generelt god folkehelse vil ha positiv effekt på hvordan klimaeffekter påvirker helsesektoren. Fylkeskommunens ansvar for folkehelse, inkl friluftsliv (jf folkehelseoven) kunne vært omtalt i kap 14 i tillegg til oppgaver på miljøområdet som godt utgangspunkt for arbeidet med helhetlig klimatilpasning mellom ulike sektorer.

DN er enig i at kunnskapsgrunnlaget må styrkes gjennom kartlegging, overvaking og forskning. I hovedkonklusjoner s. 17 står det at ”eksisterende program for overvaking må styrkjast og nye program må utviklas, særlig knytte til naturmiljø og naturfare...”, mens det i kap 7 (om naturmiljø) anbefales ”gjennomgang av dagens kartlegging og overvaking av økosystem og klimaeffektar for å avklare behov for endringar eller supplerande program.” Behov for styrking av kunnskapsgrunnlaget er videre utdypet i kap 16 uten at behovet for styrking av overvåking ev effekter av klimaendringer på naturmangfold er spesifisert i særlig grad. Fra DN's ståsted er det åpenbart at dagens overvåkingsprogrammer ikke er dekkende for å beskrive effekter av klimaendringer på naturmangfold i Norge. Styrking av overvåkingen av ferskvann, terrestrisk miljø og marint miljø med nye prosjekter/programmer er helt sentralt for å kunne avdekke effekter av klimaendringer på naturmangfoldet i tida framover. Samtidig forutsettes de lange måleseriene som vi har i dag på biologiske parametere ført videre for å kunne dokumentere endringer som skjer. I tillegg vil det bli nødvendig å kunne lage økologiske scenarier for de ulike økosystemene basert på mest aktuelle klimascenarier. Videre utvikling av økosystemmodeller som forutsetter kalibreringsdata data fra lange måleserier, blir en viktig del av klimatilpasningsarbeidet.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift.

Yngve Svarte e.f.
Avdelingsdirektør

Jon Barikmo